

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

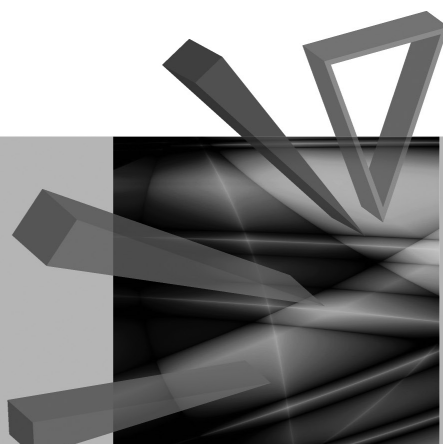
RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

267

Handel i inwestycje w semiglobalnym otoczeniu

Tom 2

Redaktorzy naukowi

**Jan Rymarczyk, Małgorzata Domiter,
Wawrzyniec Michalczyk**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Jarosław Kundera, Leon Olszewski, Zdzisław Puślecki,
Kazimierz Starzyk, Krystyna Żołądkiewicz

Redaktorzy Wydawnictwa: Elżbieta Kożuchowska, Aleksandra Śliwka

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Barbara Cibis

Łamanie: Małgorzata Czupryńska

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-235-2 (całość)

ISBN 978-83-7695-243-7 t. 2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Piotr Liszek: Polski handel zagraniczny gazem płynnym w latach 2004-2011	9
Marek Maciejewski: Otwartość polskiej gospodarki w warunkach liberalizacji przepływów kapitałowych	19
Justyna Majchrzak-Lepczyk: Obsługa logistyczna sektora handlu	30
Dominika Malchar-Michalska: Wpływ kryzysu żywnościowego na wykorzystanie ograniczeń eksportowych w handlu międzynarodowym surowcami rolnymi	39
Jakub Marszałek: Związki rynkowej wyceny akcji i obligacji zamiennych na akcje – analiza sektorowa na giełdzie papierów wartościowych w Tel Awiwie	49
Grzegorz Mazur: Powszechny system preferencji celnych UE – w kierunku nowych rozwiązań	60
Jakub Mazurek: Międzynarodowa strategia spekulacyjna Carry Trade. Sprzeczność z teorią nieobciążonego parytetu stóp procentowych i ryzyko kryzysu walutowego jako determinanta ponadprzeciętnej stopy zwrotu ...	72
Bartosz Michalski: Międzynarodowa konkurencyjność polskiej gospodarki w perspektywie koncepcji <i>soft power</i>	83
Ewa Mińska-Struzik: Konkurencyjność polskiego eksportu produktów wysokiej techniki	95
Edward Molendowski: Główne tendencje w handlu zagranicznym Nowych Państw Członkowskich (UE-10) wynikające z akcesji do UE	106
Barbara Mróz-Gorgoń: Procesy globalizacji i ich wpływ na zarządzanie marką sieci franczyzowych	122
Wanda Nowara: Cechy filii zagranicznej jako determinanty jej dezinvestycji	132
Anna Odrobina: Korporacje transnarodowe a globalna działalność badawczo-rozwojowa	144
Monika Paradowska: Problemy zrównoważonego rozwoju transportu w kontekście międzynarodowego handlu i inwestycji	155
Paweł Pasierbiak: Powiązania inwestycyjne między Japonią i Koreą Południową	168
Iwona Pawlas: Relacje handlowe Polski z wybranymi krajami Unii Europejskiej w okresie niestabilności gospodarczej	179
Bożena Pera: Wymiana handlowa krajów Unii Europejskiej a globalny kryzys finansowy	191

Katarzyna Puchalska: Korporacje transnarodowe i ich znaczenie we współczesnej gospodarce światowej	203
Łukasz Puślecki: Zarządzanie aliansami na podstawie wyników najnowszych badań	213
Denisa Repková: Financing financial crisis in banking sector	225
Magdalena Rosińska-Bukowska: Korporacje transnarodowe wobec wyzwań semiglobalnego otoczenia	231
Jerzy Rymarczyk: Wpływ globalnego kryzysu finansowego na zadłużenie krajów strefy euro	241
Iwona Sobol: Analiza instrumentów pochodnych z perspektywy finansów islamskich	252
Tadeusz Sporek: Konkurencyjność rozwoju gospodarki w procesie globalnej konkurencji i internacjonalizacji	262
Magdalena Kinga Stawicka: Handel zagraniczny a bezpośrednie inwestycje zagraniczne – zjawiska komplementarne czy substytucyjne w gospodarce polskiej?	269
Krzysztof Szaflarski, Anna Sobczyk-Kolbuch: Wpływ procesów globalizacyjnych na funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw w aglomeracji górnośląskiej	278
Barbara Szymoniuk: Budowanie kapitału społecznego klastrów w semiglobalnym otoczeniu	289
Alina Szypulewska-Porczyńska: Stan i tendencje rozwoju handlu w ramach rynku wewnętrznego usług Unii Europejskiej	298
Marek Wróblewski: Międzynarodowy Fundusz Walutowy wobec kryzysu finansowego w Europie	307
Waldemar Zadworny: Analiza postaw przedsiębiorczych w sektorze MŚP na Podkarpaciu (w świetle wyników badań ankietowych)	318
Dominika Zenka-Podlaszewska: Zyski jako determinanta inwestycji w teorii ekonomii	331
Wojciech Zysk: Działalność eksportowa spółek z udziałem zagranicznym w Polsce w latach 2004-2010	342

Summaries

Piotr Liszek: Polish foreign trade of liquefied petroleum gas in the years 2004-2011	18
Marek Maciejewski: Openness of Polish economy in terms of capital account liberalization	29
Justyna Majchrzak-Lepczyk: Logistic service for trade sector	38
Dominika Malchar-Michalska: The impact of the food crisis on the implementation of agricultural export restrictions in the world agricultural trade	48

Jakub Marszałek: Shares and convertible bonds market valuation relation – sector analysis on the Tel Aviv Stock Exchange.....	59
Grzegorz Mazur: Generalised system of customs preferences of the European Union – towards new regulations	70
Jakub Mazurek: Carry Trade – international speculative strategy. Contraction with uncovered interest rate parity and currency crash risk as a determinant of excessive rate of returns	82
Bartosz Michalski: International competitiveness of Polish economy in the perspective of the soft-power concept	94
Ewa Mińska-Struzik: Competitiveness of Poland’s high-tech exports	105
Edward Molendowski: Main trends in foreign trade of New Member States (EU-10) resulting from the accession to the EU.....	121
Barbara Mróz-Gorgoń: Globalization processes and their influence on franchise chain brand management	131
Wanda Nowara: Characteristics of foreign subsidiaries as determinants of its divestment.....	143
Anna Odrobina: Transnational Corporations and global research and development activities.....	154
Monika Paradowska: Problems of sustainable transport development in the context of international trade and investments	167
Paweł Pasierbiak: Investment ties between Japan and the Republic of Korea.....	178
Iwona Pawlas: Trade relations between Poland and chosen EU member economies at the time of economic instability	190
Bożena Pera: European Union trade and global financial crisis	202
Katarzyna Puchalska: Transnational Corporations and their role in contemporary world economy	212
Łukasz Puślecki: Alliance management on the basis of results of recent studies.....	224
Denisa Repková: Finansowanie kryzysu w sektorze bankowym.....	230
Magdalena Rosińska-Bukowska: Transnational Corporations in the Face of semi-global environment challenges	240
Jerzy Rymarczyk: Impact of the total financial crisis on the debts of the euro zone countries	251
Iwona Sobol: Analysis of derivatives from the perspective of Islamic finance	261
Tadeusz Sporek: Competitiveness of the development of economy in the process of global competition and internationalization	268
Magdalena Kinga Stawicka: Foreign trade and foreign direct investments – complementary or substitutable phenomena in Polish economy?	277
Krzysztof Szafłarski, Anna Sobczyk-Kolbuch: Influence of globalisation on small and medium enterprises at Upper Silesian district	288

Barbara Szymoniuk: Building social capital of clusters in the semi-global environment	297
Alina Szypulewska-Porczyńska: State and tendencies in the development of trade within the EU internal services market.....	306
Marek Wróblewski: International Monetary Fund towards the financial crisis in Europe	317
Waldemar Zadworny: Analysis of self-starter attitude in SME'S sector in Podkarpacie region (in the light of poll results)	330
Dominika Zenka-Podlaszewska: Profits as a determinant of investment in the theory of economics.....	341
Wojciech Zysk: Export activity of companies with foreign capital share in Poland in the years 2004-2010	350

Wojciech Zysk

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

DZIAŁALNOŚĆ EKSPORTOWA SPÓŁEK Z UDZIAŁEM ZAGRANICZNYM W POLSCE W LATACH 2004-2010

Streszczenie: Napływ kapitału w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych ma wpływ na poziom polskiego eksportu. W artykule przedstawiono wyniki badań (w latach 2004-2010) udziału sprzedaży eksportowej spółek z kapitałem zagranicznym oraz udziału największych eksporterów (firm z kapitałem zagranicznym) w całości polskiego eksportu. Mimo kryzysu finansowego udziały te systematycznie rosną wraz ze wzrostem wolumenu polskiego eksportu w badanym okresie.

Słowa kluczowe: eksport, spółki z udziałem zagranicznym, handel zagraniczny Polski, bezpośrednie inwestycje zagraniczne.

1. Wstęp

Niezwykle ważnym elementem struktury ekonomicznej naszego kraju oraz sektora przedsiębiorstw są podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. Liczba tych spółek systematycznie rośnie (choć stanowią tylko kilka procent ogółu podmiotów i ok. 20% wszystkich zarejestrowanych spółek handlowych¹), a ich rola w handlu zagranicznym – w tym w sprzedaży eksportowej – jest istotna w powiązaniu z konkurencyjnością polskiej gospodarki.

Celem niniejszego opracowania jest wykazanie zależności między działalnością podmiotów z udziałem zagranicznym (w których zainwestowano kapitał w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych – BIZ) a rozwojem polskiego eksportu. Na tle danych dotyczących napływu do Polski kapitału zagranicznego w formie BIZ podjęto próbę zbadania relacji między obecnością i eksportową działalnością w Polsce filii korporacji transnarodowych. W związku z tym badania przeprowadzone będą w następujących obszarach:

---

¹ Por.: Raport GUS – Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym w 2010 roku, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_pgwf_dzialal_gosp_pod_z_kap_zagr_2010.pdf, 10.03.2012.

- a) liczba podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w Polsce,
- b) udział sprzedaży eksportowej tych firm w całości polskiego eksportu w latach 2000-2010,
- c) udział największych spółek z udziałem zagranicznym w całości polskiego eksportu w latach 2004-2010.

Wśród wielu czynników wpływających na międzynarodową pozycję konkurencyjną danego kraju wymienia się – oprócz sytuacji gospodarki krajowej, napływu kapitału w formie BIZ, sytuacji na rynku pracy (łącznie z kosztami i wydajnością pracy), poziomu cen, stanu finansów publicznych, polityki podatkowej, poziomu kursu waluty krajowej w relacji do walut obcych, stanu infrastruktury i innych – handel międzynarodowy². Biorąc pod uwagę tematykę poruszaną w niniejszym artykule, skupiono się na rozważaniach dotyczących jednego tylko kierunku tego handlu, a mianowicie zjawiska eksportu.

2. Kapitał zagraniczny w Polsce

Napływ kapitału zagranicznego do gospodarki polskiej dokonywał się w kilku etapach:

- etap wstępnego otwierania gospodarki: lata 1976-1985³,
- etap umiarkowanego otwierania gospodarki: lata 1986-1989⁴,
- etap otwierania się gospodarki w warunkach transformacji ustrojowej⁵,
- etap przed przystąpieniem Polski do UE,
- etap po przystąpieniu naszego kraju do UE (w tym lata kryzysu finansowego).

Na wykresie 1 zaprezentowano napływ bezpośrednich inwestycji do naszego kraju w latach 1990-2011 (wykreślono również linię trendu).

Na wykresie 1 można zauważyć osiem etapów napływu BIZ⁶:

---

² Por. W. Zysk, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a międzynarodowa konkurencyjność gospodarki Polski*, [w:] *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a konkurencyjność eksportu Polski*, red. S. Wydymus, E. Bombińska, B. Pera, CeDeWu, Warszawa 2012, s. 53 i nast.

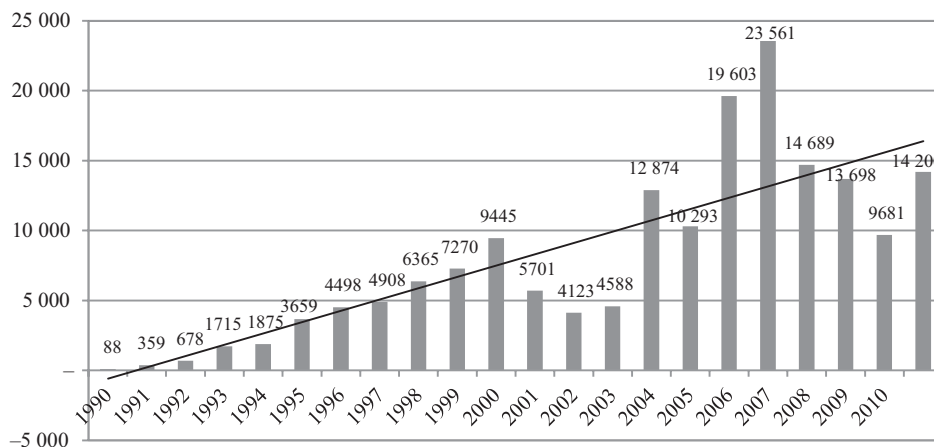
³ Podstawę prawną stanowiło rozporządzenie Rady Ministrów z 14 maja 1976 roku w sprawie wydawania zagranicznym osobom prawnym i fizycznym zezwoleń na prowadzenie niektórych rodzajów działalności gospodarczej. Generalnie dawało możliwość prowadzenia działalności w zakresie drobnej wytwórczości, dodatkowo tylko inwestorom zagranicznym polskiego pochodzenia, por. Dz.U.76.19.123.

⁴ Podstawę prawną uchwalono 23 kwietnia 1986 roku – ustawę o spółkach z udziałem zagranicznym, Dz.U.86.17.88. Były to rewolucyjne zmiany w przepisach prawa, dały możliwość tworzenia *joint ventures* w zakresie przekraczającym drobną wytwórczość, kapitał zagraniczny nie mógł przekraczać 49%.

⁵ Z formalnego punktu widzenia za początek transformacji ustrojowej w zakresie napływu kapitału można uznać 5 czerwca 1991 roku, kiedy Sejm przyjął ustawę o spółkach zagranicznych, por. Dz.U.97.26.143 (jednolity tekst).

⁶ Por. W. Zysk, *Napływ kapitału w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych a rozwój polskiego eksportu*, Zeszyty Naukowe nr 837, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2010, s. 105 i nast.

Rys. 1. Zmiany wolumenu napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski w latach 1990-2011 w mln USD

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PAIiZ (www.paiz.gov.pl), NBP (www.nbp.pl) i UNCTAD (www.unctad.org).

1. lata 1990-1995 – śladowe wartości rocznych napływów,
2. lata 1996-1997 – BIZ w granicach 5 mld USD rocznych napływów,
3. lata 1998-2000 – największe przed przystąpieniem Polski do UE wartości inwestycji (z rokiem 2000 – ponad 10,6 mld USD),
4. lata 2001-2003 – znaczący spadek napływu BIZ (z istotną różnicą między rokiem 2000 a 2001),
5. lata 2004-2005 – rosnące wartości rocznych napływów BIZ po przystąpieniu Polski do UE,
6. lata 2006-2007 – skokowe znaczne napływy BIZ z rekordową w historii wartością napływu w 2007 roku – 23,5 mld USD,
7. lata 2008-2010 – znaczący spadek napływu z niskim wolumenem w roku 2010 – 9,6 mld USD (poziom z roku 2000 czy 2005),
8. rok 2011 – odwrócenie trendu spadkowego – napływ BIZ na poziomie 14,2 mld USD.

Na wzrost wartości napływu BIZ w minionym roku wpływ miały z pewnością pozytywne dane dotyczące naszej sytuacji makroekonomicznej i związane z nią prognozy dotyczące wzrostu gospodarczego. Wydaje się jednak, że Polska traci ważny aspekt brany przy decyzjach lokalizacyjnych w zakresie BIZ, a mianowicie przewagę kosztową. Swoistym testem dla polskiego rządu i organizacji promujących nasz kraj za granicą w zakresie przyciągania BIZ będą najbliższe lata, a zwłaszcza bieżący rok 2012 i kolejny – 2013.

3. Działalność eksportowa spółek z udziałem zagranicznym

Analizując obecność filii korporacji transnarodowych w Polsce, zauważamy – według raportu PAIIZ „Lista największych inwestorów zagranicznych w Polsce” z roku 2010 – że w naszym kraju swój kapitał zainwestowały 1664 podmioty zagraniczne⁷. Z istoty działania tych spółek wynika, że w procesach ich powstawania znaczenie mają dwa czynniki: lokalizacja filii i internalizacja działalności w ramach korporacji. Internalizacja działalności w ramach spółki-matki i spółek córek rozmieszczonych w wielu krajach regionu czy świata generuje wzrost wymiany wewnątrzkorporacyjnej (*intra-firm trade*). Oznacza to, że zwiększa się zależność od importu towarów, części, komponentów czy usług, które są wytwarzane w ramach jednej firmy.

3.1. Spółki z udziałem kapitału zagranicznego – liczba podmiotów w latach 2000-2010

Opisywana grupa podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego zmieniała liczebność w badanym okresie. W tabeli 1 przedstawiono liczbę analizowanych podmiotów w latach 2000-2010.

Tabela 1. Liczba podmiotów z udziałem zagranicznym w latach 2000-2010

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba podmiotów z udziałem zagranicznym	14 244	14 469	14 488	15 371	15 816	16 837	18 015	18 515	21 092	22 176	23 078

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, 10.03.2012. Prezentowane dane nie uwzględniają podmiotów prowadzących m.in. działalność bankową, maklerską, ubezpieczeniową, towarzystw i funduszy inwestycyjnych czy emerytalnych oraz szkół wyższych.

Jak można zaobserwować w tab. 1, od roku 2000 do 2010 liczba spółek z udziałem kapitału zagranicznego wzrosła o ponad 60% (14 244 w początkowym roku badania do 23 078 w ostatnim). Przyrost liczby podmiotów można ocenić jako dynamiczny, zwłaszcza po roku 2004, czyli przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej (w latach 2000-2003 przyrosty liczby spółek były nieznaczne). Pod względem formy prawnej wśród opisywanej liczby przedsiębiorstw możemy wyróżnić:

- a) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością – 93,3%,
- b) spółki akcyjne – 3,9%,
- c) spółki komandytowe – 1,6%,
- d) filie i oddziały zagranicznych przedsiębiorstw – 0,7%,
- e) pozostałe formy – 0,5%.

⁷ Por.: www.paiz.gov.pl, 10.03.2012.

3.2. Spółki z kapitałem zagranicznym – działalność eksportowa w latach 2000-2010

W tej części niniejszego opracowania poddane zostaną analizie:

a) liczba spółek z kapitałem zagranicznym, które prowadzą działalność eksportową,

b) udział eksportu spółek z kapitałem zagranicznym w całości polskiego eksportu.

W tabeli 2 przedstawiono liczbę spółek z kapitałem zagranicznym, które w latach 2000-2010 prowadziły działalność eksportową w Polsce.

Tabela 2. Liczba podmiotów z udziałem zagranicznym – eksporterów (w latach 2000-2010)

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba spółek z udziałem zagranicznym – eksporterów	5058	5158	5121	5287	8912	7510	8002	8157	8922	9236	9475

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl (raporty GUS „Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym” za poszczególne lata) oraz www.mg.gov.pl (raporty „Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do Polski” za poszczególne lata), 10.03.2012.

Tabela 3. Liczba podmiotów z udziałem zagranicznym – eksporterów (w latach 2000-2010)

Rok	Wartość polskiego eksportu (w mln zł)	Eksport spółek z kapitałem zagranicznym (w mln zł)	Udział spółek z kapitałem zagranicznym w polskim eksporcie (w %)
2000	137 909	68 989	50,0
2001	148 114	73 061	49,3
2002	167 338	87 889	52,5
2003	208 944	113 907	54,5
2004	272 102	169 001	62,1
2005	288 781	177 826	61,6
2006	343 779	214 516	62,4
2007	386 555	245 268	63,4
2008	405 383	251 027	61,9
2009	423 242	259 121	61,2
2010	481 058	293 021	60,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl (raporty „Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym” za poszczególne lata) oraz www.mg.gov.pl (raporty „Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do Polski” za poszczególne lata), 10.03.2012.

Jak można zaobserwować w tab. 2, od roku 2000 (5058 spółek) do 2010 liczba spółek z udziałem zagranicznym – eksporterów prawie się podwoiła (do 9475 spółek, wzrost o ponad 85%). Warto zauważyć skokowy przyrost liczby omawianych podmiotów po przystąpieniu naszego kraju do Unii Europejskiej w roku 2004 (8912 spółek) w porównaniu z rokiem 2003 (5287 spółek). Taki dynamiczny przyrost miał z pewnością wpływ na udział spółek z kapitałem zagranicznym w generowaniu wolumenu polskiego eksportu.

Kolejnym badaniem będzie analiza poziomu eksportu spółek z udziałem zagranicznym oraz udziału tych podmiotów w całości polskiego eksportu w latach 2000-2010. W tabeli 3 przedstawiono odpowiednie dane i wyliczenia.

Warto zauważyć, że omawiany udział w poszczególnych latach mieścił się w przedziale od prawie 50% (49,3% w roku 2001) do ok. 60% (z rekordowym udziałem 63,4% w 2007 roku). Skokowy wzrost miał miejsce po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, gdy w 2004 roku wskaźnik wyniósł ponad 62% (w porównaniu z 54,5% w roku poprzednim). W kryzysowych latach 2008 i 2009 udział spadał do – odpowiednio – 61,9% i 61,2%, jednak ciągle było to prawie 2/3 wartości całego polskiego eksportu. W roku 2010 udział ten nadal przekraczał 60%, co oznacza przewagę – w omawianym zakresie – spółek z udziałem kapitału zagranicznego nad polskimi przedsiębiorstwami bez powiązań kapitałowych z zagranicą. Warto jednak pamiętać o fakcie, iż przedmiotowe przedsiębiorstwa – oprócz eksportu – prowadzą działalność importową, często na większą skalę niż sprzedaż zagraniczna.

3.3. Działalność eksportowa największych spółek z udziałem zagranicznym

Od ponad dwudziestu lat tygodnik „Polityka” publikuje listę 500 największych polskich przedsiębiorstw, dodatkowo ogłaszana jest lista 100 największych eksporterów⁸. Natomiast Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych publikuje listy największych inwestorów, którzy lokują w Polsce kapitał w formie BIZ.

Przeprowadzona zostanie analiza (w latach 2004-2010) polegająca na wyborze z listy 100 największych eksporterów tych firm, które są również na liście największych inwestorów w Polsce. Następnie zbadany zostanie udział tych firm w całości polskiego eksportu w omawianych latach. Po dokonaniu opisywanych analiz i wykonaniu stosownych obliczeń wyniki badań umieszczone zostały w tab. 4.

Analizując wyniki badań zamieszczone w tab. 4, można stwierdzić, że wraz z dynamicznie rosnącym wolumenem całości polskiego eksportu w latach 2004-2010 (odpowiednio 269 mld zł, 288,7 mld zł, 342,3 mld zł, 386,5 mld zł, 405,3 mld zł, 423,2 mld zł oraz rekordowe 481,1 mld zł) udział przedsiębiorstw z zainwestowanym kapitałem w formie BIZ w wartości sprzedaży za granicę jest bardzo istotny i oscyluje w granicach 1/5 wartości sprzedaży za granicę (odpowiednio: 19%, 22%,

⁸ Co do zasady – pojęcie eksportu obejmuje w niniejszym opracowaniu zarówno sprzedaż do 26 krajów UE (pojęcie tzw. DWW – dostawę wewnątrzspółnotową), jak i sprzedaż do krajów innych niż należące do tej unii celnej.

Tabela 4. Wyniki badań największych firm-eksporterów z udziałem zagranicznym w całości polskiego eksportu, lata 2004-2010

Rok	Liczba największych firm-eksporterów z badanych list (w szt.)	Wolumen polskiego eksportu (w mld zł)	Wartość eksportu badanych firm (w mln zł)	Udział eksportu badanych firm w całości polskiego eksportu (w %)
2004	57	269	50,6	19
2005	59	288,7	64,6	22
2006	61	342,3	80,9	24
2007	58	386,5	81,8	21
2008	62	405,3	84,5	21
2009	60	423,2	86,8	21
2010	63	481,1	98,9	21

Źródło: opracowanie własne i wyliczenia na podstawie danych GUS (www.stat.gov.pl), listy przedsiębiorstw „Polityki” (www.polityka.pl) i PAIILZ (www.paiz.gov.pl) z lat 2004-2010. 24%, 21%, 21%, 21% i ponownie 21%). Można ocenić tę tendencję wzrostową (w latach 2004-2006) jako prawidłową, niemniej niepokojący jest spadek badanego udziału od roku 2007 oraz brak wzrostu udziału w kolejnych latach. Taka sytuacja z pewnością ma związek z kryzysem ekonomicznym na świecie, w tym w krajach Unii Europejskiej, które są naszymi najważniejszymi partnerami w eksporcie. Warto zauważyć, że liczba największych firm-eksporterów z badanych list właściwie nie zmienia się w badanym okresie i oscyluje wokół 60 (od 57 sztuk w roku 2004 do 63 w 2010).

24%, 21%, 21%, 21% i ponownie 21%). Można ocenić tę tendencję wzrostową (w latach 2004-2006) jako prawidłową, niemniej niepokojący jest spadek badanego udziału od roku 2007 oraz brak wzrostu udziału w kolejnych latach. Taka sytuacja z pewnością ma związek z kryzysem ekonomicznym na świecie, w tym w krajach Unii Europejskiej, które są naszymi najważniejszymi partnerami w eksporcie. Warto zauważyć, że liczba największych firm-eksporterów z badanych list właściwie nie zmienia się w badanym okresie i oscyluje wokół 60 (od 57 sztuk w roku 2004 do 63 w 2010).

Z badań przeprowadzonych w tej części opracowania można wyciągnąć następujące wnioski:

1) obecność kapitału zagranicznego w Polsce powoduje trwały i znaczący udział eksportu podmiotów zagranicznych w całości polskiego eksportu,

2) korporacje transnarodowe wykorzystują swoje przewagi konkurencyjne, takie jak: dostęp do kapitału, wykwalifikowana kadra menedżerska, innowacyjne produkty, zdolności produkcyjne, nowatorskie metody organizacji i zarządzania, informacje o potencjalnych rynkach zbytu, doświadczenie na rynkach zagranicznych, znajomość barier kulturowych i innych elementów otoczenia zagranicznych firm, wsparcie państwa (ulgi podatkowe, dofinansowanie, inne) w zakresie obecności eksportowej na rynkach zagranicznych,

3) kryzys finansowy 2007-2010 spowodował nieznaczny spadek udziału eksportu badanych podmiotów w całości polskiego eksportu, niemniej jednak jest to stały, istotny statystycznie i utrzymujący się przez kilka lat poziom około 2/3 w przypadku wszystkich spółek z udziałem zagranicznym i około 1/5 w przypadku tych największych.

Po dokonaniu powyższych analiz i badań uzasadnione wydaje się twierdzenie, że obecność korporacji transnarodowych oraz ich przewagi konkurencyjne mają wpływ na zmiany wolumenu polskiego eksportu. Warto dodać, że członkostwo Polski we Wspólnotach Europejskich (tzw. impuls akcesyjny) sprzyja decyzjom lokowania kapitału w formie BIZ (również reinwestowania zysków) przez zagraniczne przedsiębiorstwa (w tym KTN), a proces ten silnie oddziałuje na rozwój polskiego eksportu.

Rok 2012 i lata kolejne mogą jednak przynieść nieoczekiwane zmiany badanych procesów ze względu na spowolnienie gospodarcze i kryzys zarówno finansowy, jak i dotyczący w coraz większym stopniu sferę produkcyjną. Niepewna jest liczba projektów inwestycyjnych realizowanych przez zagranicznych inwestorów w Polsce (w sferze produkcyjnej oraz usługowej). Może to spowodować spadek sprzedaży eksportowej tych podmiotów, a co za tym idzie – zmniejszenie dynamiki rozwoju polskiego eksportu.

Niepokojące są też prognozy Economist Intelligence Unit i Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych. Instytucje te szacują, że w związku z narastającym kryzysem finansowym na świecie spodziewany jest spadek napływu BIZ do Polski. Co więcej – może zmienić się struktura napływających BIZ: z projektów sektora produkcyjnego – w większym stopniu proeksportowego (branża motoryzacyjna, elektroniczna, AGD) na sektor usługowy⁹ – mniej proeksportowy (obszar BPO¹⁰, *service centers* (*call centers*), usługi księgowo-finansowe, informatyczne, obsługa zaplecza firm, inne), inwestycje w ośrodki badawczo-rozwojowe (R&D))¹¹. To zjawisko skutkować może mniejszą aktywnością eksportową podmiotów z udziałem zagranicznym, a w końcowym efekcie – spadkiem zarówno wolumenu, jak i poziomu konkurencyjności polskiego eksportu.

---

⁹ Szerzej: W. Zysk, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce – druga fala napływu?*, [w:] *Handel międzynarodowy a rozwój gospodarczy*, Materiały konferencyjne, red. K. Kaszuba, S. Wydymus, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Wyższa Szkoła Zarządzania w Rzeszowie, Kraków-Rzeszów 2006.

¹⁰ Business Process Outsourcing.

¹¹ W Polsce dominują projekty sektora produkcyjnego – ok. 80%, przedsięwzięcia usługowe to ok. 20%. Te ostatnie w „starej” UE-15 to ok. 60%. Według PAIiIZ omawiane proporcje w Polsce będą zbliżały się do europejskich.

Literatura

Dz.U.76.19.123.

Dz.U.86.17.88.

Dz.U.97.26.143.

www.mg.gov.pl, Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) do Polski, lata 2000-2010.

www.nbp.pl.

www.paiz.gov.pl, Listy największych inwestorów zagranicznych w Polsce, lata 2004-2010.

www.polityka.pl, Listy największych 500 polskich przedsiębiorstw, Listy 100 największych eksporterów, lata 2004-2010.

www.stat.gov.pl, Działalność gospodarcza podmiotów z kapitałem zagranicznym, lata 2000-2010.

www.unctad.org, World Investment Reports 2000-2010.

Zysk W., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce – druga fala napływu?*, [w:] *Handel międzynarodowy a rozwój gospodarczy*, Materiały konferencyjne, red. K. Kaszuba, S. Wydymus, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Wyższa Szkoła Zarządzania w Rzeszowie, Kraków-Rzeszów 2006.

Zysk W., *Napływ kapitału w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych a rozwój polskiego eksportu*, Zeszyty Naukowe nr 837, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2010.

Zysk W., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a międzynarodowa konkurencyjność gospodarki Polski*, [w:] *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a konkurencyjność eksportu Polski*, red. S. Wydymus, E. Bombińska, B. Pera, CeDeWu, Warszawa 2012.

EXPORT ACTIVITY OF COMPANIES WITH FOREIGN CAPITAL SHARE IN POLAND IN THE YEARS 2004-2010

Summary: The inflow of capital in the form of direct foreign investment influences the growth of Polish export. The article presents an analysis for the years 2004-2010 of the share of foreign sales by firms with foreign capital from the list of 100 largest exporters in the Polish export sector. Despite the financial crisis the share of foreign sales has systematically grown along with Polish export volume since the country joined the EU.

Keywords: export, companies with foreign capital share, Polish foreign trade, FDI.